

Vækst Velfærd Fornyelse II

Supplerende
regeringsgrundlag

27. august 2003

VK Regeringen

Vækst, velfærd – fornyelse II

Forord

Ved VK-regeringens tiltræden den 27. november 2001 præsenterede de to partier et omfattende regeringsprogram, "Vækst, velfærd – fornyelse". Dette program har været bærende for regeringens arbejde i de forløbne 21 måneder. Programmet indeholdt dels en række konkrete forslag og initiativer, dels en række mere langsigtede udvalgsarbejder og handlingsplaner.

Knap halvvejs i valgperioden har regeringen fået gennemført størstedelen af de konkrete forslag og initiativer. Hovedparten af de resterende forslag forventes fremlagt og gennemført i den kommende folketingsamling.

Det er således lykkedes at gennemføre store dele af regeringsprogrammet på kort tid og med betydelig effektivitet.

Imidlertid var regeringsprogrammet fra starten tilrettelagt med en indbygget fremtid, idet en række langsigtede udvalgsarbejder og handlingsplaner lagde op til nye projekter, der kunne igangsættes i forlængelse af de allerede gennemførte.

Resultaterne af en række udvalgsarbejder foreligger nu, og regeringen har derfor besluttet at præsentere hovedpunkterne i sit program for den resterende del af valgperioden. Programmet bygger videre på det hidtidige regeringsgrundlag. Men samtidig indeholder programmet en række nye mål for reform og udvikling af det danske samfund. Samlet indeholder programmet næsten 200 forslag og initiativer.

Frihed og ansvar

Danmark står stærkt. Vi er et af verdens bedst fungerende samfund. Vi er respekteret i verden. Vi har meget at være stolte over. Men vi har også mange udfordringer foran os, hvis vi vil opretholde og udvikle vores levestandard og bevare det danske velfærdssamfund.

Klassesamfundet er opløst. Ved begyndelsen af det 21. århundrede er vi definitivt ved at begrave det forrige århundredes forældede løsninger. Og med dem de ekstreme ideologier som kommunismen og fascismen. Friheden og respekten for det enkelte menneske har nu gået sin sejrs-gang gennem hele Europa de seneste årtier. Men historien er ikke slut. Fundamentalistiske kræfter, som er modstandere af de vestlige livsværdier, forsøger at angribe vor samfundsorden. Det stiller nye krav til os internationalt som nationalt.

Danmark er ikke et land med uanede naturressourcer. Vores vigtigste ressource er os selv, vor viden, vort initiativ og evnen til at skabe et samfund i stadig udvikling og vækst. Vi har brug for hinanden og fællesskabet, men vi har i lige så høj grad brug for den enkeltes evner og vilje til at skabe og udvikle.

Derfor kan vi kun sikre fremgang og frihed, hvis vi hele tiden uddanner og udvikler os. Det kræver større frihed for den enkelte dansker til at forme sit eget liv. Den enkelte skal kunne udfolde sig inden for fællesskabets rammer og mødes med respekt. Vi er bedst til selv at vælge. Personlig frihed får det enkelte menneske til at blomstre og føre et rigt liv. Personlig frihed sikrer et samfund med initiativrigdom og fleksibilitet og dermed Danmark en fortsat plads blandt de mest velstående lande i verden. I modsætning til fortidens løsninger med stive systemer, der undergraver den enkeltes selvstændighed og selvrespekt.

Det danske samfund bygger på et fællesskab om grundlæggende værdier som frihed, demokrati og ansvar over for at hjælpe de svageste. Dette fællesskab skal vi værne om og udvikle gennem fri og mangfoldig debat. Og vi skal ikke tolerere, at ekstreme kræfter ønsker at knægte disse grundlæggende principper. Hverken her til lands eller andre steder i verden.

Politikere kan og skal ikke skabe et moderne velfærdssamfund alene. Det er i allerhøjeste grad alle danskeres ansvar. Politikere skal fastlægge de rammer, der sikrer, at frihed og

fællesskab kan gå hånd i hånd. Og politikere skal tage fat på de konkrete problemer, som den enkelte dansker eller virksomhed møder og oplever i dagligdagen.

Som borgere har vi alle et ansvar for, at samfundet fungerer og udvikler sig, som vi gerne vil have det. Det er et ansvar, vi ikke bare kan parkere hos institutioner eller eksperter. Vi skal lære at blive bedre til at tage ansvaret for vort eget liv og vore egne. Vi skal lære at blive bedre til at stole og tro på os selv. De offentlige tilbud skal være der. Men nogle gange burde vi sige til os selv: "Det kan jeg da selv ordne. Der er andre, der har mere brug for den hjælp, end jeg har".

Den enkelte dansker er ikke ansvarsfri i forhold til egen livsførelse og helbred, familie, børn, miljøet og andre medborgere, som ikke selv har overskuddet eller evnerne. Vor egen livsførelse, holdninger og ansvarlighed skal afspejle de værdier, vi sætter højt, og som vi ønsker vore børn og unge tager til sig. Vi skal væk fra en forestilling om, at det offentlige kan løse alle problemer, og at løsningen blot handler om at øge de offentlige udgifter. Det er en vej, som ender blindt. Vi skal i sidste ende selv betale for de krav, vi stiller til det offentlige. Intet er gratis – heller ikke de offentlige ydelser, vi modtager gratis.

Frihed og personligt ansvar er to uadskillelige størrelser. Vi skal over en bred front styrke det personlige ansvar og bevidstheden om konsekvensen af den enkeltes handlinger og adfærd. Et samfund bygger på, at hver enkelt gør en positiv indsats, og at en særlig indsats anerkendes. Og hvis man har orden i sine ting, skal man ikke opleve unødigt kontrol fra det offentlige. Omvendt skal det have negative konsekvenser, hvis man begår kriminalitet, ødelægger miljøet eller på anden måde undlader at leve op til sine forpligtelser.

Den enkelte skal opleve, at der gælder "noget for noget".

"Noget for noget"-princippet gælder på mange områder i vort samfund. Men der er også mange eksempler på konsekvensløshed. Det skal der gøres op med. Princippet om "noget for noget" skal udbredes yderligere for at understrege betydningen af det personlige ansvar. Det er f.eks. sket på udlændingeområdet, hvor de udlændinge belønnes, der har gjort en ekstra indsats for at blive integreret ved at have et arbejde og være selvforsørgende. Disse udlæn-

dinge kan få permanent opholdstilladelse allerede efter 5 år - i stedet for efter 7, som er det normale krav.

Vi skal målrette den offentlige indsats mod de svageste i samfundet. Trods den massive udbygning af velfærden og de gratis tilbud lykkedes det ikke i det 20. århundrede at skabe lige muligheder for alle. Tunge sociale problemer hos forældrene går stadig med al for stor sandsynlighed i arv. Forældres baggrund har stadig stor betydning for, hvordan børn og unge klarer sig senere i livet. Vi kender ikke alle årsager hertil, og der findes ingen nemme og hurtige løsninger. Men vi skal gennem målrettede initiativer så kimen til, at Danmark i fremtiden kan blive et samfund med lige muligheder for alle.

Vi skal sikre, at offentlig hjælp ikke fører til passivitet og klientgørelse. Hjælp skal tilskynde den enkelte til at blive i stand til at klare sig selv. Kun på den måde skabes der grobund for tillid til egne evner.

Vi skal blive bedre til at skabe øget kvalitet i velfærd, uddannelser, forskning, miljø og alt det andet, som vi ønsker. Det kræver, at vi organiserer den offentlige sektor bedre og tilrettelægger arbejdet mere effektivt. Og vi skal

blive bedre til udnytte de muligheder, den nye teknologi giver. Vi skal skabe en sund kappestrid mellem de offentlige institutioner og mellem offentlige og private løsninger om at yde den bedste service til borgerne.

"Mere af det samme" hed fortidens løsning. I dag skal vi lære af de bedste, uanset hvilken sektor de tilhører.

Med regeringsskiftet i november 2001 skete der et systemskifte i dansk politik. Et systemskifte, der varslede et opgør med fortidens tankegang. Et systemskifte, der tog befolkningens bekymringer alvorligt. Et skifte til en regering, der turde og kunne gennemføre, hvad den lovede.

Regeringen har med stor konsekvens gennemført den varslede politik. Og vil fortsætte med at sikre, at de gennemførte initiativer bliver omsat til gavn for os alle.

Nu er tiden kommet til anden fase. Med dette program viser regeringen, hvad den ønsker at gennemføre de kommende år. Der er tale om et omfattende program, der skal sætte dagsordenen og være omdrejningspunkt for en debat om, hvordan vi sikrer en fortsat udvikling af velfærdssamfundet.

Nye udfordringer og mål

Regeringen vil sætte nye mål for Danmarks udvikling i det 21. århundrede. Der skal være mere frihed og flere valgmuligheder for den enkelte, og der skal være mere plads til privat initiativ. Danmark skal have gode vækstvilkår, så vi kan stå stærkt i den internationale konkurrence.

Regeringen ønsker, at Danmark også i fremtiden er præget af velstand og velfærd. Vi skal fortsat kunne måle vores samfund med de bedste i verden. Det kræver et stærkt erhvervsliv, der kan klare sig godt i den internationale konkurrence og skabe vækst i den private produktion.

At være med i forreste linie på de globale markeder er en stor udfordring. Lande med et godt vækstklimate belønnes. Det skaber vækst i etablerede virksomheder, og nye kommer til. Lande med mindre gode vækstbetingelser kan hurtigt komme til at halte bagefter.

Derfor er det vigtigt at sikre Danmark gode og konkurrencedygtige vækstbetingelser. Det kræver, at vi løbende tilpasser os til de nye udfordringer, som udviklingen i landene omkring os stiller os overfor. Regeringen har lagt linien med vækststrategien "*Vækst med Vilje*", som løbende vil blive fulgt op med nye initiativer for at nå målene.

Vi skal tage aktivt del i den globaliserede verden og udnytte de muligheder, som ny viden, nye teknologier og nye markeder giver os. Vi skal være åbne over for omverdenen og lade os inspirere. Vi skal være parate til at gøre ting på en ny måde.

I Danmark har vi stor fordel af den stigende globalisering, men meget tyder på, at vi ikke er gode nok til at udnytte mulighederne. Regeringen vil præsentere en række initiativer i handlingsplanen "*Vækst gennem Globalisering*".

Kommission om fremtidens velfærd

Regeringens mål er at sikre grundlaget for social tryghed og et velfungerende velfærdssystem i fremtiden.

For at kunne finansiere velfærdsopgaverne i fremtiden er det nødvendigt at øge produktion og beskæftigelse og gennemføre reformer af velfærdssystemet. Jo tidligere de nødvendige initiativer bliver taget, jo bedre er mulighederne for at gennemføre ændringer over en årrække, og desto mere smidigt vil samfundet kunne tilpasse sig de ændrede forhold. For at få et grundlag for en bred og åben offentlig debat og som forberedelse af de nødvendige beslutninger ønsker regeringen en dybtgående analyse af opgavens omfang og mulige reformforslag.

Regeringen vil derfor nedsætte en uafhængig, sagkyndig velfærdskommission. Kommissionen får til opgave

- at analysere den forventede udvikling i trækket på velfærdsydelse frem til 2020 og mulighederne for at finansiere dette inden for rammerne af uændrede skatter,
- at analysere den sociale balance i velfærdsydelse og finansieringen heraf,
- at beskrive og analysere forskellige muligheder for at finansiere velfærdsydelse,
- at analysere mulighederne for - samt komme med forslag til - reformer, der kan øge arbejdsudbuddet og beskæftigelsen, og
- at fremlægge forslag til reformer af velfærdssystemet, som sikrer en socialt afbalanceret og målrettet indsats for at hjælpe de grupper, som har mest behov for hjælp.

Kommissionens forslag skal respektere målsætningen om, at de nuværende generationer ikke efterlader en ufinansieret regning til kommende generationer.

Kommissionen skal afslutte sit arbejde inden udgangen af 2005.

Reformer af strukturer i den offentlige sektor

For at sikre en bedre betjening af borgerne og en effektiv udnyttelse af ressourcerne vil regeringen gennemføre reformer af strukturerne i den offentlige sektor.

Regeringens mål er en offentlig sektor, som er åben, lydhør, enkel og effektiv. Opgaver, politisk ansvar og økonomisk kompetence skal fordeles mellem staten og de kommunale enheder med henblik på bl.a. at sikre kvalitet i opgaveløsningen, nærhed til borgerne, klarhed i ansvarsfordelingen og sammenhæng mellem kompetence og økonomisk ansvar.

Med udgangspunkt i betænkningen fra Strukturkommissionen vil regeringen i foråret 2004 fremlægge et udspil og senest i folketingssamlingen 2004/2005 fremlægge lovforslag til en opgaverreform, herunder en reform af den regionale og evt. primærkommunale struktur, og reformer af den regionale statslige forvaltning med henblik på en mere enstrengt og effektiv opgaveløsning.

Regeringen vil gennemføre reform af politiet med henblik på at sikre en tidssvarende og effektiv bekæmpelse af kriminalitet samt mere og bedre politibetjening i lokalområderne. Der er nedsat et udvalg, som skal opstille visioner for fremtidens politi.

Retsvæsenet skal reformeres med henblik på at sikre en høj og ensartet kvalitet i afgørelserne, effektive sagsgange, samt væsentligt kortere ventetider for sagsbehandling ved domstolene.

Mere tryghed og øget retssikkerhed

Regeringen vil fastholde og videreføre en klar og konsekvent retspolitik. Kampen mod kriminalitet er ikke slut. Alle skal kunne færdes trygt ude som hjemme.

Straffesystemet skal afspejle den almindelige retsfølelse og følge med samfundsudviklingen. Regeringen ønsker derfor en modernisering af strafferammerne i straffeloven, som bl.a. sikrer, at overgreb mod mennesker generelt bliver straffet hårdere.

Regeringen vil følge de allerede gennemførte straffeskærpelser for at sikre, at de slår igennem i praksis. Såfremt skærpelserne ikke slår tilstrækkeligt igennem, fremlægger regeringen i foråret 2004 forslag til at sikre dette.

Det er stødende for retsbevidstheden, når kriminelle ikke tager ved lære, men igen og igen begår kriminalitet. Regeringen vil derfor foreslå skærpede regler ved gentagen kriminalitet, således at en straffedom får betydning for straffen ved senere kriminalitet i 10 år mod 5 år i dag, og således at kriminalitet begået inden det 18. år også medregnes.

Regeringen vil give politiet mulighed for at fjerne en voldelig ægtefælle eller samlever fra familiens fælles hjem, hvis der er begrundet frygt for, at den pågældende vil begå nye overgreb mod sin ægtefælle eller børn.

Seksuelt misbrug af børn hører til de mest afskyelige overgreb, der kan tænkes. Regeringen vil styrke indsatsen for at forebygge, opdage og retsforfølge sådanne overgreb og sikre støtten til barnet og familien. Muligheden for at få relevante oplysninger om dømtede pædofile og undgå, at de får mulighed for at beskæftige sig med børn, skal selvsagt bruges i alle tilfælde. Det gælder ikke alene i forbindelse med ansættelsen i f.eks. skolen og tilknytningen til foreningen, men der må også løbende følges op, så der kan reageres, hvis en ansat senere begår overgreb. Regeringen vil derfor bl.a. sikre nye retningslinier om indberetning og videregivelse af oplysninger om overgreb mod børn.

Regeringen vil lægge op til en ny flerårsaftale for politiet med klare resultatmål for politiets arbejde. Politiet skal være synligt og effektivt. Regeringen vil stille krav til de ydelser og opgaver, politiet skal varetage inden for bevilningerne. Der skal sættes fokus på målbare resultater, og politiets indsats skal bl.a. styrkes på områder som færd-

selssikkerhed og organiseret kriminalitet. Der skal stilles krav til dokumenterede resultater af politiets arbejde. Målinger af resultater skal offentliggøres, så borgerne kan følge med i politiets arbejde.

Der skal sikres en hurtig og effektiv sagsbehandling af straffesager i politiet og anklagemyndigheden. Der skal bl.a. være bedre tilsyn med sagsbehandlingen fra statsadvokaterne, og samtidig skal myndighedernes samlede tilsynsfunktioner koordineres med henblik på at sikre et mere effektivt tilsyn.

Der skal gennemføres udtrykkelige regler for politiets magtbeføjelser uden for strafferetsplejen, f.eks. ved demonstrationer og den almindelige ordensindsats. Derfor vil regeringen fremsætte forslag om en ny, samlet politilov.

Regeringen vil foreslå en ny flerårsaftale for Kriminalforsorgen. Fængslerne skal have den nødvendige kapacitet. Regeringen vil foreslå en skærpelse af disciplinærstraffene i fængslerne. Fængselspersonalet og andre indsatte skal beskyttes mod stærke fangers dominans og chikane. Hash og narkotika skal holdes ude fra fængslerne med en styrket indsats over for indsmugling og konsekvent nul-tolerance. Indsatte, der gør en ekstra indsats for at komme ud af kriminalitet og uddanne sig, skal kunne opnå tidligere prøveløsladelse.

Regeringen vil ikke tolerere den åbenlyse hashhandel og andre ulovligheder på Christiania. Området skal være en levende og åben bydel for alle - med en blanding af boliger, erhverv samt sociale og kulturelle institutioner. Regeringen vil derfor fremsætte forslag om normalisering og udvikling af Christiania-området. Hashhandelen skal bringes til ophør. Der skal etableres sædvanlig infrastruktur. Ejerskabet til jord og bygninger skal ændres med en blanding af forskellige ejerformer. Og de bygninger, der skal bestå, skal moderniseres, så de overholder de sædvanlige bygningsstandarder. Ikke bevaringsværdigt byggeri på voldene skal fjernes.

Regeringen ønsker at styrke borgernes og virksomhedernes retssikkerhed, når offentlige myndigheder udøver kontrol- og tilsynsvirksomhed. Regeringen vil følge op på Retsikkerhedskommissionens arbejde med forslag til nye adfærdsregler for myndighederne, der skal sikre ordentlige retsgarantier og fair behandling. Regeringen vil slå fast, at

kontrolbesøg og lignende indgreb hos private borgere og virksomheder kun må anvendes, hvis formålet med indgrebet ikke kan opnås med mindre indgribende midler. Samtidig skal der fastsættes udtrykkelige regler om myndighedernes pligt til bl.a. at varsle kontrolbesøg skriftligt, udarbejde rapporter og udvise den størst mulige skånsomhed.

Der vil blive fremsat forslag om en væsentlig udvidelse af adgangen til aktindsigt ved domstolene. Den størst mulige åbenhed og indsigt for borgerne med domstolenes arbejde er en forudsætning for offentlighedens tillid til og kontrol med retsvæsenet. Alle skal derfor som udgangspunkt have ret til aktindsigt i domme og kendelser. Samtidig skal reglerne om aktindsigt i en retssags øvrige dokumenter for parter og andre med særlig interesse i en retssag moderniseres.

Konsekvens over for de unge

Regeringen ser med største alvor på de foruroligende eksempler på grov kriminalitet blandt unge – selv blandt børn langt under 15 år. Kampen mod ungdomskriminalitet fortsætter og skal intensiveres. Vi skal bruge erfaringerne til at målrette indsatsen til dét, der har en dokumenteret effekt. Der skal gribes tidligere ind, før de unge er kommet for langt ud på skråplanet. Ofte starter den kriminelle løbebane allerede i 12-13 års alderen. Det er misforstået godhed, hvis samfundet først reagerer, når den kriminelle lav-alder er nået.

Der skal sættes fokus på forældrenes ansvar for, at deres børn ikke begår kriminalitet og fortsætter i en kriminel løbebane. I Storbritannien har man indført såkaldte "Parenting Programmes". Formålet er at sikre rådgivning til forældre, hvis børn gentagne gange begår alvorlig kriminalitet eller nægter at gå i skole. Forældrene kan f.eks. pålægges at modtage rådgivning og undervisning. Forældrene kan samtidig pålægges individuelle opgaver som f.eks. at sikre, at deres barn ikke opholder sig alene, at barnet er hjemme til bestemte tider, at følge med i barnets skolegang mv. Regeringen vil på baggrund af en redøgørelse om det britiske program fremlægge forslag, der er relevante i Danmark.

Regeringen vil samtidig indskærpe, at børn og unge skal tvangsfjernes, når det er nødvendigt. Det gælder også børn og unge med indvandrerbaggrund, hvor kommunerne har været for tilbageholdende.

Regeringen vil sætte hårdt og konsekvent ind over for gadebanders terrorisering og de stærkt forråede unge, der spreder angst og utryghed. Børn og unge under 15 år skal opleve samfundets reaktion på kriminalitet mærkbart og uden tøven. Der skal strammes op på praksis med frihedsberøvelse på sikrede pladser af unge under 15 år, der har begået alvorlig kriminalitet. Regeringen vil udbygge antallet af pladser i sikrede institutioner. Reglerne om tiltalefrafald skal skærpes.

Regeringen vil fremsætte forslag om forbud mod at bære kniv på offentlige steder og vil i sammenhæng hermed foreslå styrket kontrol og skærpet straf på området.

Forstærket kamp mod narko

Der skal dæmmes op for narkotikamisbruget. Regeringen vil fastholde linien i den danske narkotikapolitik. En lovliggørelse af narkotika vil ødelægge tilværelsen for mange unge mennesker og deres familier. Det er ikke vejen frem.

Regeringens strategi bygger på en konsekvent holdning til narkokriminalitet (nul-tolerance) og på øget fokus på behandlingen af narkomaner.

Regeringen vil fremlægge et samlet forslag til, hvorledes narkotikamisbruget imødegås ved en konsekvent retshånd-

hævelse og ved øget forebyggelse og styrkelse af behandlingstilbud. For at bremse tilgangen af nye stofmisbrugere ønsker regeringen, at straffen for at besidde og bruge narkotika skærpes, og at strafferammen for grov narkokriminalitet forhøjes fra 6 til 10 år.

Nul-tolerance indebærer, at det altid mindst skal udløse bødestraf, når personer gripes med ulovlige euforiserende stoffer.

Ny og bedre integration

Regeringen har strammet udlændingeloven og mere end halveret tilstrømningen af asylansøgere og familiesammenførte. Der er nu tid og ressourcer til at forbedre indsatsen for de udlændinge, der bor i Danmark.

Det danske samfund har brug for de økonomiske og menneskelige ressourcer, indvandrere og flygtninge bringer med sig. Velfærdssamfundets udvikling forudsætter stigende arbejdsstyrke og beskæftigelse. Derfor er det vigtigt, at indvandreres og flygtnings kompetencer udnyttes på arbejdsmarkedet – til gavn for den enkelte og for samfundet. Der er mange, der gør en stor indsats for at skabe sit eget liv i Danmark – for at forsørge sig selv og bidrage til fællesskabet. Men der er også mange, som fortsat lever i udkanten af samfundet. Alt for mange er ikke aktive medborgere.

Regeringen ønsker et samfund, hvor mangfoldighed og personlig frihed trives, med et fællesskab om fundamentale værdier. Der skal være plads til forskellighed og rum til kulturel og religiøs udfoldelse. Retten til at vælge sit eget liv skal respekteres. Men der skal gøres op med de normer, der hæmmer integrationen. Brud på samfundets grundværdier skal mødes med konsekvens.

Der skal gøres op med passivitet og ansvarsforflygtigelse. Ansvaret for integrationen ligger først og fremmest hos den enkelte flygtning og indvandrer selv.

Regeringen vil sætte en ny kurs for integrationspolitikken. Den bygger på fire grundlæggende principper:

- Vi skal give plads til forskelligheden og lære at drage fordel af den.
- Vi skal gøre op med klientgørelsen og vise respekt ved at stille krav.
- Vi skal gøre op med konsekvensløsheden i alle dens former.
- Vi må ikke undskylde undertrykkende familiemønstre med "kultur".

På dette grundlag vil regeringen gennemføre over 100 forslag og initiativer, som er indeholdt i oplægget "*Regeringens vision og strategier for bedre integration*".

Grunden til god integration af børn og unge lægges her i Danmark. Regeringen vil fremlægge forslag, der modvirker, at børn sendes på længerevarende genopdragsrejser til udlandet.

Regeringen vil fremlægge forslag, som modvirker, at religiøse forkyndere modarbejder integrationen i Danmark. Det skal sikres, at offentlige myndigheder ikke støtter enkeltpersoner og foreninger, der udspreder antidemokratiske budskaber, racisme eller religiøst had.

Alle skal have reel adgang til arbejdsmarkedet. Og alle har pligt til at bidrage efter evne. Som supplement til regeringens hidtidige initiativer på beskæftigelsesområdet vil regeringen fremlægge en række initiativer, der yderligere styrker integrationen på arbejdsmarkedet.

Uddannelse og gode danskundskaber er afgørende for en vellykket integration. Børnene er nøglen til en bedre integration. De skal lære dansk med det samme og må ikke holdes i isolation fra det danske samfund. Regeringen ønsker at gøre sprogstimulering af tosprogede småbørn obligatorisk og undersøger muligheden herfor.

Ved lovændring i foråret 2002 er tilsynet med de frie grundskoler skærpet, herunder ved en styrkelse af det uafhængige element i tilsynet. I forlængelse heraf iværksætter undervisningsministeren en målrettet tilsynsindsats over for friskoler og private grundskoler for at kontrollere overholdelsen af den nye regel om, at skolerne skal forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre, og om at undervisningssproget er dansk. Endvidere beskikkes censorer til prøver på frie grundskoler med hovedsagligt tosprogede elever, hvor de opnåede eksamensresultater giver anledning til opmærksomhed. Med henblik på at vurdere behovet for yderligere tiltag udarbejdes i efteråret

2004 en redegørelse for, om ændringerne har ført til de ønskede resultater.

Afviste asylansøgere skal hjemsendes hurtigt og konsekvent. Flygtninge på midlertidigt ophold skal rejse hjem, når forholdene har ændret sig, så de ikke længere bliver forfulgt. Regeringen vil derfor styrke indsatsen i flygtninges nærområder yderligere bl.a. for at lette flygtninges hjemrejse.

Regeringen vil skærpe reglerne om familiesammenføring, således at den herboende ikke må have begået vold mod en ægtefælle eller samlever i 10 år før tidspunktet for ansøgning om ægtefællesammenføring.

Regeringen lægger afgørende vægt på at sikre et effektivt værn mod tvangsægteskaber. Antallet af familiesammenføringer skal ikke eksplodere på ny. Samtidig er regeringen meget opmærksom på utilsigtede virkninger for nogle danske statsborgere, der bor i udlandet. Der er ikke tale om mange tilfælde, men de er der, og de er alvorlige nok. Regeringen vil derfor lempe tilknytningskravet for personer, der opfylder visse klare kriterier, der godtgør en stærk og varig tilknytning til Danmark.

Bedre uddannelser

Viden er grundlaget for øget vækst, øget beskæftigelse og større velfærd for den enkelte og for samfundet. Vores uddannelser skal leve op til højeste krav om faglighed og kvalitet målt med internationale standarder.

Den enkelte skal have mulighed for at udfolde sine evner fuldt ud. Uddannelserne skal udfordre det enkelte individ og sikre, at alle anspores til at præstere det ypperste. Klare spilleregler og synlige mål er afgørende for, at alle kan finde vej i uddannelsessystemet, også elever fra uddannelsesfremmede miljøer.

Valgfriheden skal styrkes. Lov om åbenhed og gennemsigtighed sætter rammerne for, at borgernes frie valg kan ske på et kvalificeret grundlag. Regeringen vil sikre, at der for de enkelte uddannelsesinstitutioner offentliggøres oplysninger om institutionernes mål for uddannelserne og om deres resultater, bl.a. karakterer, hvor mange der fuldfører

uddannelsen, og hvor mange der finder beskæftigelse efter endt uddannelse.

Regeringen ønsker at gøre op med berøringsangsten for løbende evaluering af eleverne. De fastsatte mål om større faglighed skal følges op af løbende vurderinger, så elever og - især for folkeskolen - forældre kan følge med i, om der læres det, der er hensigten. Evalueringerne skal sikre, at alle er med, og at undervisningen har samme høje kvalitet over alt i landet.

Regeringen vil sikre, at der foretages løbende evalueringer, og arbejde for, at de eksisterende prøveformer suppleres med nye, som bedre kan dokumentere de forskellige kompetencer, der indgår i uddannelserne.

Inden udgangen af 2003 vil regeringen fremlægge et samlet oplæg til modernisering af prøver, eksaminer og karak-

terer i det danske uddannelsessystem. Sigtet er, at der bliver mulighed for regelmæssigt at vurdere den enkelte elevs eller studerendes fremskridt i forhold til de opstillede faglige mål. Denne regelmæssige evaluering skal starte allerede i folkeskolens yngste årgange.

Regeringen ønsker stærkere fokus på de centrale faglige krav i folkeskolen og ungdomsuddannelserne. Regeringen vil sikre, at de nye mål for undervisningen i folkeskolen bliver en integreret del af folkeskolens dagligdag. Regeringen vil gennemføre en række midtvejsevalueringer i 2004-05.

I forbindelse med gymnasiereformen udarbejdes nye beskrivelser af indholdet for alle fag (læreplaner). I faget dansk vil regeringen bl.a. lægge vægt på at styrke elevernes kendskab til de centrale danske litterære værker gennem tiderne i samspil med internationale strømninger. I faget historie vil regeringen bl.a. styrke kendskabet til udviklingslinierne, epokerne og de afgørende begivenheder i Danmarks historie i deres samspil med den internationale udvikling.

Flere elever i folkeskolen skal have adgang til computere. Særligt fra 3. klassetrin vurderes der at være et stort potentiale i at integrere IT i undervisningen med henblik på, at eleverne hurtigere kan opnå gode færdigheder. Regeringen vil fremlægge en samlet strategi for integration af IT i folkeskolen med fokus på øget faglig brug af IT på alle klassetrin, efteruddannelse af lærerne og indkøb af computere til 3. klassetrin.

Regeringen vil fremsætte forslag om, at 10. klasse i højere grad målrettes de unge, som har størst behov for tilbuddet. 10. klasse er især et tilbud til unge, som fagligt og personligt ikke er klar til valg af ungdomsuddannelse efter 9. klasse. Et godt 10. klassetilbud skal bidrage til at reducere den andel af unge, som ikke får en ungdomsuddannelse, og som dermed får en dårlig start i forhold til arbejdsmarkedet.

Danske unge bliver senere færdig med deres uddannelse end unge i andre lande. Det skyldes blandt andet, at de

unge er længere tid i uddannelsessystemet. Denne tid vil kunne nedbringes uden at forringe de unges uddannelse.

Regeringen vil komme med forslag, som ansporer og hjælper de unge til hurtigere at gennemføre studierne, f.eks. smidiggørelse af overgange mellem uddannelsesniveauer, fleksible rammer og uddannelses tilbud, samt bachelorbonus til universiteter.

Regeringen vil foreslå, at de gymnasieelever, som gør en særlig indsats ved at tage ekstra fag på et højere niveau, belønnes ved, at karaktererne i ekstra fag forhøjes, når de skal indgå i beregningen af karaktergennemsnittet til brug for optagelse på en videregående uddannelse.

Det vil forbedre de unges kvalifikationer, hvis de tager en del af deres uddannelse ved uddannelsesinstitutioner i udlandet. Regeringen vil fremlægge en handlingsplan, som skal styrke internationalisering af uddannelserne.

Det skal være lettere for især kortuddannede og virksomheder at finde rundt i tilbuddene om efteruddannelse. Regeringen vil udnytte samlingen af AMU-centrene og erhvervsskolerne i Undervisningsministeriet til at målrette og forenkle vejledningen. Regeringen vil fremlægge forslag, der skal skabe bedre sammenhæng og relevans i vejledningen om voksen- og efteruddannelse.

Regeringen ønsker at lette adgangen til de erhvervsfaglige uddannelser og til social- og sundhedsuddannelserne for de mere praktisk orienterede unge ved at gøre uddannelserne mere fleksible og ved at lempe en række af de teoretiske og boglige krav.

Målet er at fremskaffe flere ægte praktikpladser ude på arbejdspladserne og mindske omfanget af skolepraktik. Regeringen vil fremsætte forslag herom efter forhandling med forligspartierne bag flerårsaftalen for erhvervsskoler. Initiativerne skal have virkning fra 2004.

Fælles ansvar for de svageste

Regeringen vil fortsat styrke det fælles ansvar for de svageste i vort samfund. Regeringen fremlagde i marts 2002 en handlingsplan "*Det fælles ansvar*", som angiver retningen for en styrket indsats for de svageste grupper.

I årene 2002-2006 er der afsat 2,5 mia. kr. til særligt udsatte grupper, bl.a. til plejehjem for ældre stof- og alkoholmisbrugere, væresteder og varmestuer, behandlings-

garanti for narkomaner, handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder, flere enestuer til psykiatriske patienter og nedbringelse af ventetiden for psykisk syge børn og unge.

Regeringen vil også i de kommende år give særlig høj prioritet til en indsats for de svageste grupper i det danske samfund. Indsatsen vil bl.a. blive prioriteret på grundlag af den årlige rapport fra "Rådet for socialt udsatte".

En god start til alle børn

Regeringen ønsker at bekæmpe den negative sociale arv. Der er i dag for mange børn, som ikke får en fair chance for et godt liv. Og der er børn og unge, hvis talenter går til spilde. Børn fra socialt belastede miljøer skal have bedre chancer i tilværelsen.

Trods mange års bestræbelser på at bryde den negative sociale arv er det ikke lykkedes. Den hidtidige indsats er slået fejl. Regeringen har derfor fremlagt en ny strategi for en langsigtet indsats.

Første skridt er taget med de klare faglige mål, som nu er fastsat for folkeskolens undervisning. Denne styrkelse af det faglige niveau vil især komme de svageste elever til gode.

Regeringen vil følge en ny strategi i kampen mod den negative sociale arv. Forslagene vil følge regeringens oplæg "*En god start til alle børn*".

Fokus skal rettes på en tidlig indsats over for de svagt stillede børn. Regeringen vil foreslå obligatoriske læreplaner i daginstitutionerne, som detaljeret beskriver, hvad børnene skal lære. Også svagt stillede børn skal have den nødvendige ballast til at starte i skolen, når de kommer i skolealderen. Derfor skal der på det enkelte pasningstilbud udarbejdes læreplaner, som fastlægger mål og aktivitetsforløb, så alle børn lærer grundlæggende færdigheder, såsom evnen til at udtrykke sig og sociale færdigheder. Uden disse færdigheder er der stor sandsynlighed for, at børnene oplever et chok ved mødet med skolen, og allerede i de

første skoleår går skævt af hele uddannelsessystemet. Der skal gøres op med den hidtidige pædagogik- og læringsfilosofi. En god børnehave er også en børnehave, som giver fundamentet for en god skolegang. Børn skal udfordres og stimuleres. Leg og læring er ikke modsætninger, men tværtimod hinandens forudsætninger.

Regeringen vil i forlængelse heraf foreslå en reform af pædagog- og læreruddannelserne, som styrker det faglige og pædagogiske indhold, og som fremmer kontinuitet og samspil mellem indsatsen i dagtilbud og skole.

Der er behov for en reform af politikken med anbringelse af børn uden for hjemmet. Regeringen vil fremsætte forslag til en samlet reform, som skal styrke og målrette indsatsen. Større fokus må rettes på foranstaltninger, som skal hjælpe børn og unge i socialt belastede familier, før situationen er blevet så alvorlig, at en anbringelse uden for hjemmet er nødvendigt – f.eks. deltagelse i lektiehjælp og organiserede fritidsaktiviteter. Der skal ske en øget anvendelse af anbringelse inden for familien eller hos venner af familien. Erfaringer fra andre lande viser, at det giver børnene bedre kontakt til deres biologiske familie, og de udsættes i mindre grad for opbrud og skift i anbringelsesforløbet. Anbragte børn bør også så vidt muligt gå i den lokale folkeskole med mulighed for at opbygge netværk mv. Samtidig skal der rettes op på den kommunale sagsbehandling og opfølgning, som i dag er mangelfuld mange steder. Til at forberede reformen vil regeringen nedsætte et udvalg, som skal afgive betænkning senest den 1. juni 2004.

Indsatsen for at bryde den negative sociale arv tager udgangspunkt i familien. Regeringen ønsker en debat om familiens ansvar. Omsorg og opdragelse er først og fremmest en opgave for hjemmet. Den kan og skal ikke gives videre til daginstitution og skole. Familien skal kunne stille

krav til, hvad det offentlige leverer i form af f.eks. daginstitution og skolegang, men der skal omvendt også stilles krav om, at forældre påtager sig hovedansvaret for deres børns opvækst.

Bedre muligheder for handicappede

Regeringen ønsker et samfund, hvor handicappede – ligesom alle andre – har mulighed for en god tilværelse, få en uddannelse og deltage i arbejdslivet. Den forstærkede indsats for handicappede vil følge de 25 initiativer, som er indeholdt i regeringens "*Handlingsplan for handicapområdet*".

Regeringen vil foreslå, at der kommer flere boliger, som er egnede til handicappede.

Handicappede bør ikke vurderes anderledes end andre, når de søger optagelse som studerende på et studium. Regeringen vil derfor foreslå en ændring af de nuværende regler, som kræver, at handicappedes fremtidige beskæftigelsesmuligheder vurderes ved optagelse på et studium.

Regeringen vil fremsætte forslag om bedre tilgængelighed for handicappede i bygninger samt forbedre handicappedes adgang til togstationer i form af f.eks. flere elevatorer.

Et bedre miljø

Der skal herske respekt for naturen og miljøet – her i Danmark og globalt. Regeringen vil føre en aktiv og ambitiøs miljøpolitik, så vore børn og børnebørn kan få mindst samme livsgrundlag og naturoplevelser, som vi har i dag. Det danske samfund skal udvikles på en miljømæssig bæredygtig måde.

Vi skal have mest mulig miljø for pengene. Vi skal på miljøområdet, som på andre områder, sætte ind dér, hvor det er mest effektivt – det vil sige miljø- og omkostningsmæssigt. Og vi skal vælge de midler, der giver størst effekt, og som ikke pålægger familier og virksomheder en unødvendig belastning.

For at sikre renere luft i byerne skal forureningen med sundhedsskadelige partikler fra lastbiler og busser reduceres markant. Regeringen vil imødekomme kommuner, som ønsker at oprette miljøzoner i byerne, hvor kun tunge køretøjer med partikelfiltre har adgang. For at understøtte denne indsats etableres en støtteordning til montering af partikelfiltre. Regeringen vil ved udgangen af 2005 evaluere

effekten med henblik på at vurdere behovet for yderligere initiativer.

Vort vandmiljø skal sikres. Regeringen vil fremlægge forslag til en ny Vandmiljøplan III, som skal begrænse landbrugets udledning af næringsstoffer til et niveau, som sikrer vandmiljøet. Regeringen vil fremlægge en ny pesticidhandlingsplan, som skal reducere anvendelsen af pesticider yderligere.

På naturområdet vil regeringen give mere plads til naturen og den biologiske mangfoldighed i skove og i det åbne landskab. Der skal være bedre adgang til naturen og til at bruge den til rekreative formål. Der skal etableres nye skov- og naturområder til befolkningens friluftsoplevelser ikke mindst i bynære områder. Regeringen vil foreslå en ændring af skovloven og naturbeskyttelsesloven og fremlægge et forslag til handlingsplan for biologisk mangfoldighed.

Regeringen har med sin klimastrategi sat ambitiøse mål for vores klimapolitik, som lever fuldt op til Danmarks internationale forpligtelser. Næste skridt bliver at føre klimastrategien ud i livet. Det skal ske ved en hensigtsmæssig prioritering mellem de forskellige virkemidler. Regeringen vil fremsætte en række konkrete forslag til udmøntningen af klimastrategien.

Vores farvande og kystnære områder skal beskyttes bedst muligt. Regeringen vil øge anvendelsen af lodser og styrke sejladsikkerheden ved gennemsejling af danske farvande. Til at forberede et konkret forslag vil regeringen nedsætte en arbejdsgruppe, der inden for rammerne af internationale konventioner skal vurdere mulighederne for at øge anvendelsen af lodser ved gennemsejling af danske farvande, samt at styrke overvågning af sejladsikkerheden. Udvalget skal afslutte sit arbejde senest i marts 2004.

Bedre sundhed

Den positive udvikling i sundhedsvæsenet skal fortsætte. Visionen er, at det danske sundhedsvæsen skal være blandt de bedste i verden. Det bør være et ufravigeligt princip, at alle har fri og lige adgang til sygdomsbehandling, og at det offentlige sygehusvæsen forbliver kernen i behandlingen af patienterne. Det udelukker ikke andre tilbud, der kan gavne patienten. Der er således gode erfaringer med patienters ret til at vælge behandling på et privat eller udenlandsk sygehus, hvis ventetiden overstiger to måneder.

Siden regeringsskiftet er antallet af behandlinger på vores sygehuse øget betragteligt, og der er sket en markant reduktion af ventetiderne. Den udvikling skal fortsætte. Patienterne skal hele tiden tilbydes den bedste kvalitet og service.

Et afgørende middel til et bedre sundhedsvæsen er at knytte en tættere sammenhæng mellem de bevillinger, som gives til det enkelte sygehus, og den aktivitet, som sygehuset præsterer. Regeringen ønsker, at anvendelsen af aktivitetsafhængige bevillinger gradvist forøges de kommende år. Det vil sammen med retten til at vælge behandling på et privat eller udenlandsk sygehus, hvis ventetiden overstiger 2 måneder, sikre en fortsat høj aktivitet og hurtig behandling af patienterne.

Regeringen vil fremlægge en samlet strategi for det behandlende sundhedsvæsen, hvor service og kvalitet kommer i fokus. Grundlaget for det frie valg skal styrkes. Patienterne skal have klar besked om tid og sted for behandlingen, og sygehuse skal have pligt til at oplyse konkret om, hvilke andre offentlige sygehuse der kan tilbyde en hurtigere behandling. Der skal samtidig udvikles

servicedeclarationer på sygehusafdelingerne, og kvalitet og service skal gøres op og offentliggøres, så patienten kan sammenligne og træffe sit valg.

Udgifterne til medicintilskud er steget markant i de senere år og beslaglægger en stor del af råderummet til serviceforbedringer. Alene i 2002 steg udgifterne med 700 mio. kr. Regeringen vil derfor begrænse væksten i udgifterne til medicintilskud uden at svække hensynet til patienternes behov. Det kan blandt andet ske ved at skærpe konkurrencen og ved at sikre en mere målrettet ordination af meget dyre lægemidler. Regeringen vil fremlægge konkrete forslag i foråret 2004 på baggrund af et udvalgsarbejde herom.

Regeringen vil sikre det nødvendige udbud af læger, sygeplejersker og andet sundhedspersonale, bl.a. ved fortsat at øge optaget af medicinstuderende og ved at gøre godkendelsen af udenlandske lægers uddannelse og kvalifikationer hurtigere og mere fleksibel.

Regeringen vil fremlægge et samlet udspil, der fokuserer på vore børns og unges sundhed. Med udviklingsprogrammet "*En skole i bevægelse*" sættes bl.a. fokus på at indtænke fysisk aktivitet i hele skolens virksomhed. Regeringen vil udarbejde en vejledning til skolebestyrelserne om at fastlægge principper for, hvordan børnene får mulighed for at spise sundt i skolen, samt hvordan den enkelte skole sikrer, at børnene hver dag kommer udenfor og får mulighed for fysisk aktivitet. Der skal sættes fokus på sunde daginstitutioner, så børnene bliver mindre syge. Der skal endvidere gøres op med de helt unges forbrug af rusmidler. Børn i Danmark begynder at drikke tidligere end børn i andre lande, og børn i Danmark drikker mere. Regeringen vil blandt andet fremsætte forslag om indførelse af en

aldersgrænse for salg af tobak til børn og unge på 16 år samt forslag om forhøjelse af aldersgrænsen for salg af øl, vin og spiritus til børn og unge.

Regeringen ønsker et sundt og sikkert arbejdsmiljø for alle, uden at vikle virksomhederne ind i unødigt bøvvl og bureaukrati. Der skal opstilles konkrete mål for, hvad der skal opnås med arbejdsmiljøindsatsen, og der skal være viden om, hvad det koster at få et godt arbejdsmiljø. Virksomhedernes egen indsats skal have en central placering i fremtidens arbejdsmiljøindsats.

Regeringen foreslår en reform af arbejdsmiljøområdet, som omlægger tilsynet. Virksomheder og medarbejdere skal i højere grad kunne se en fordel i at forbedre arbejdsmiljøet. Kræfterne skal bruges på virksomheder, der har problemer med arbejdsmiljøet. Ikke på virksomheder med orden i arbejdsmiljøet.

Fødevarer sikkerheden skal være i top. En dynamisk strategi for fødevarer kontrollen skal i højere grad ansvarliggøre virksomhederne og løbende målrette kontrollen mod problemområder. Regeringen vil i folketingsåret 2003-2004 foreslå en styrket og mere målrettet kontrol hos landbrugets husdyrproducenter, som har et særligt ansvar i forhold til dyrevelfærd, hygiejne og medicin anvendelse.

Regeringen vil fremlægge lovforslag om, at indehavere af virksomheder, som beskæftiger sig med fødevarer, skal have et udvidet næringsbrev. Ordningen skal udformes så ubureaukratisk som muligt og ikke hæmme konkurrencen i sektoren. Hensigten er, at det skal være en betingelse for at kunne etablere en fødevarer virksomhed, f.eks. en restaurant, et pizzeria eller en kiosk, at ejeren/den driftsansvarlige har dokumenteret kendskab til lovgivningen på området, bl.a. vedrørende fødevarer sikkerhed og hygiejne. Hvis virksomhederne ikke overholder lovgivningens regler, skal det have konsekvenser - i yderste fald i form af fratagelse af næringsbrevet.

Øget trafiksikkerhed

Regeringen ønsker at styrke sikkerheden på vores veje. Det høje antal trafikdræbte kan kun nedbringes, hvis den enkelte borger kører med større omtanke og udviser større ansvarlighed. Hensynsløs kørsel er til fare for andre menneskers liv og førlighed. Regeringen finder, at bøder og andre straffe i højere grad end i dag bør afspejle dette.

Regeringen vil fremlægge en samlet trafiksikkerhedspakke med forslag, som skal øge trafiksikkerheden. Færdselssikkerhedskommissionen opstillede i 1990 et mål om en reduktion af antallet af dræbte og tilskadekomne i trafikken med 40 pct. i perioden 1988-2012. Et sådant mål kan kun nås ved brug af en række forskellige instrumenter og ved en mere hensynsfuld adfærd i trafikken.

Regeringen vil foreslå et klippekort for grove færdselsforseelser, så bilister og motorcyklister efter 3 grove forseelser inden for en periode på f.eks. 2-3 år får en betinget frakendelse af kørekortet og skal op til en kontrollerende køreprøve. Hermed bliver der sat hårdt ind over for de personer, som gentagne gange begår grove forseelser, mens enkeltstående færdselsforseelser rammes mindre hårdt. Forslaget skal suppleres med øget politikontrol.

Større overskridelser af hastighedsgrænserne i byer og på landeveje skal straffes hårdere. Regeringen vil foreslå, at bøderne ved overtrædelse af hastighedsgrænsen i vores byer og på vores landeveje sættes op, og at grænsen for betinget frakendelse af førerretten i byer og på landeveje nedsættes fra 70 til 60 pct., dvs. til henholdsvis 80 og 128 km/t. på strækninger, hvor den maksimale hastighed er hhv. 50 og 80 km/t.

Samtidigt vil regeringen opfordre politi og vejmyndigheder til lokalt at undersøge, om trafiksikkerheden kan øges ved mere differentierede hastighedsgrænser.

Forhøjelsen i april 2004 af hastighedsgrænsen på de mest trafiksikre motorvejsstrækninger vil ske på en trafiksikkerhedsmæssig forsvarlig måde. En række vejtekniske forbedringer gennemføres som f.eks. etablering af autoværn i midterrabatter og ændring af nødrabatkanter. Bøderne for overtrædelse af hastighedsgrænsen forhøjes. Og grænsen for betinget frakendelse af kørekortet sænkes fra 187 til 160 km/t. Samtidigt forstærkes politiets kontrol på motorvejene. Ændringerne vil således forhøje hastighedsgrænsen til den fart, som det er forsvarligt at køre på store dele af vores motorveje. Til gengæld skærpes sanktionerne for at understrege, at de nye hastighedsgrænser skal overholdes.

Mere frit valg

Regeringen ønsker at udvide det enkelte menneskes frihed og valgmuligheder. Reformprogrammet "*Velfærd og valgfrihed*" vil blive fortsat og udbygget med nye områder, hvor borgerne får frihed til at vælge mellem forskellige offentlige og private løsninger.

Regeringen vil med frit valg forny den offentlige sektor med udgangspunkt i den enkelte borger. Frit valg giver dem, der modtager servicen, mulighed for at gå dér hen, hvor de får den service, som bedst passer til deres behov. Og det giver dem, der leverer servicen, en kontant interesse i at levere en god service med en kvalitet, der passer borgerne.

Regeringen vil fremlægge forslag om udbygning og styrkelse af frit valg på følgende områder:

- Frit valg mellem offentlige og private daginstitutioner, som der i dag er det mellem folkeskoler og private skoler.
- Mere frit skolevalg inden for og over kommunegrænsen.
- Frie grundskoler skal have mulighed for at oprette børnehaver i tilknytning til skolen.
- Bedre grundlag for frit valg til sygehusene. Borgerne skal have bedre information om ventetider, behandlingstilbud og behandlingsresultater.
- Mulighed for opsat pension, således at den enkelte kan vælge at udskyde udbetalingen af folkepension til en højere alder end 65 år for derefter at få højere folkepension.
- Mere frit valg for pensionsopsparing. Det skal være nemmere og billigere at flytte mellem pensionsordninger. Lønmodtagere med indestående i Lønmodtagernes Dyrtdsfond skal have frihed til at flytte pengene til en alternativ pensionsopsparing. Regeringen ønsker også udvidet valgfrihed i forhold til arbejdsmarkedspensionerne og ATP. Før der fremsættes forslag, vil regeringen drøfte indholdet med bl.a. pensionselskaberne og arbejdsmarkedets parter.

- Liberalisering af ferieloven. Det skal være nemmere at få udbetalt uhævede feriepenge. Regeringen vil fremsætte lovforslag, der bl.a. indebærer, at
  - uhævede feriepenge for optjent ferie ud over 4 uger eller feriepenge, der stammer fra ophørte ansættelsesforhold, kan udbetales til lønmodtageren ved ferieårets afslutning,
  - uhævede feriepenge op til en grænse kan udbetales ved ferieårets afslutning, hvis ferien har været afholdt,
  - feriepengebeløb under en bagatelgrænse udbetales automatisk og uden kontrol ved ferieårets afslutning.
- Regeringen ønsker fleksibilitet og bevægelighed på arbejdsmarkedet. I 2002 blev der skabt mulighed for at oprette tværfaglige a-kasser og mulighed for, at lønmodtagere og selvstændige kan optages i samme a-kasse. Regeringen vil i 2004 evaluere erfaringerne med tværfaglige a-kasser. Såfremt den ønskede fleksibilitet ikke er opnået, vil regeringen fremsætte forslag om etablering af en statslig, tværfaglig a-kasse.
- Som opfølgning på rapporten "*Ejer, andelshaver eller lejer?*" vil regeringen fremsætte forslag om, at beboere i almene boliger skal have adgang til at købe deres bolig. Sigtet med forslaget er dels at give flere mennesker mulighed for at blive ejere af deres bolig, dels at fremskaffe penge til byggeri af flere nye boliger.

Regeringen ønsker, at den enkelte borger i højere grad selv har indflydelse på den service, der tilbydes af det offentlige. På nogle områder kan det f.eks. ske ved, at borgerne får penge til betaling af ydelsen og frit kan vælge, hvem der skal løse opgaven. Regeringen vil i efteråret 2003 i samarbejde med en række kommuner iværksætte forsøg hermed på hjemmehjælpsområdet.

En moderne, levende og brugervenlig offentlig sektor

Regeringen vil forstærke indsatsen for at gøre den offentlige sektor så brugervenlig som mulig. Der vil blive taget en række initiativer, som er samlet i oplægget "*En mere borgernær offentlig sektor*". Det offentliges adfærd over for borgerne skal bygge på en tillid til, at det enkelte menneske har styrke og evne til at indrette sit eget liv. Derfor skal den enkelte sikres øgede valgmuligheder, og det frie valg skal være reelt.

Regeringen ønsker en gennemsigtig offentlig sektor. Informationer om pris, kvalitet og sagsbehandlingstid skal ud i offentligheden, og det skal være gennemskueligt for den enkelte, hvad der sker, når det offentlige behandler ens sager.

Regeringen ønsker mest mulig åbenhed i den offentlige forvaltning og omkring offentlige institutioners servicemål og resultater. Offentlige institutioner og forvaltninger skal opstille klare mål for deres service og betjening af borgerne samt offentliggøre de faktisk opnåede resultater. Regeringens initiativer vil blive samlet og præsenteret i handlingsplanen "*Klare mål og mere åbenhed*".

Regeringen ønsker en offentlig sektor, som imødekommer borgernes ønsker og forventninger om løsninger, der tilgodeser den enkeltes behov. Tiden er løbet fra den gamle opfattelse af, at staten bedst ved, hvad borgerne har brug for, og at alle skal tilbydes det samme. Det frie valg sikrer, at vi som borgere får den service, vi har brug for og efterspørger. Det frie valg er derfor ikke kun et spørgsmål om, at den offentlige sektor skal være mere effektiv. For regeringen er det frie valg redskabet til at fastholde og øge den enkeltes engagement i mødet med det offentlige. Når vi alle stiller krav om høj kvalitet, og når vi selv engagerer os i løsningerne, vil vi opleve den forbedring af den offentlige service, som vi alle ønsker.

Regeringen vil fremsætte forslag til en fritvalgslov, som indeholder en samlet politisk ramme for det frie valg til offentlige serviceydelser. Lovforslaget skal fastlægge fælles, overordnede principper for borgernes ret til frit valg. Lovforslaget forberedes af et udvalg, som skal afslutte sit arbejde senest 1. marts 2004.

Borgernes stilling over for de offentlige systemer skal styrkes. Digitaliseringen giver nye muligheder. Regeringen vil give borgere bedre adgang til at følge egne sager og data.

Der vil blive fremsat forslag om revision af offentlighedsloven, når Offentlighedskommissionen har afsluttet sit arbejde. Regeringen vil sikre størst mulig åbenhed og demokratisk kontrol med den offentlige forvaltning. Borgerne og medierne skal i videst muligt omfang have indsigt i forvaltningens arbejde. Og offentlighedsloven skal bringes i tråd med den store udvikling i digital kommunikation, der er sket i lovens mere end 15 årige levetid.

Borgerne skal let kunne komme i kontakt med det offentlige, og der skal være nem adgang til information om den offentlige service. Regeringen vil fremlægge forslag til, hvordan de elektroniske muligheder udnyttes, så det bliver nemt for borgerne at kommunikere med det offentlige. Borgere og virksomheder skal have ret til at henvende sig til og modtage post fra offentlige myndigheder med brug af digital signatur.

Regeringen vil styrke kommunernes rolle som borgernes nære og kendte indgang til den offentlige sektor, bl.a. ved i højere grad at samle borgerrettede ekspeditionsopgaver i kommunerne.

Regeringen vil foreslå en generel dispensationsbestemmelse for kommunerne, som muliggør etablering af forsøgsordninger på områder, hvor der er behov for en løbende udvikling af nye veje i løsning af opgaverne, f.eks. øget brug af offentligt/privat samarbejde og partnerskaber.

Regeringen ønsker en overgang til "papirløs" tinglysning af rettigheder i fast ejendom. Der er nedsat et udvalg til at forberede overgangen, som også skal vurdere, om tinglysningen vedr. fast ejendom skal samles i en retskreds, som det i dag er tilfældet for f.eks. rettigheder i biler, eller om tinglysningen med fordel kan privatiseres efter en model svarende til Værdipapircentralen.

Regeringen vil foreslå en praktisk omlægning af registrering af biler og andre motorkøretøjer, der løser de problemer mange borgere i dag oplever med at skulle henvende sig forskellige steder – hos biltilsynet for at få synet bilen og hos motorkontoret for at få udleveret nummerplader. Samtidig vil regeringen foreslå en hel eller delvis privatisering af biltilsynet, så staten ikke længere har monopol på opgaven. Private værksteder bør have mulighed for at blive autoriseret til at foretage omsyn, så

borgere ikke skal tilbage til biltilsynet til kontrol, efter at den påbudte reparation eller lignende er udført.

De offentlige institutioner, der leverer gode resultater, skal belønnes herfor. Regeringen vil foreslå, at de statslige bevilnings- og lønsystemer i højere grad belønner de institutioner og ansatte, der gør det godt. Bevillinger skal i højere grad knyttes op på de aktiviteter, som de offentlige institutioner yder til borgerne.

Der skal være respekt for andres tid og ressourcer. Borgere, der udebliver fra aftaler med det offentlige spilder personalets

tid og belaster unødigt de offentlige ressourcer. Det er der eksempler på inden for f.eks. sundhedssektoren og retsvæsenet. Regeringen vil fremlægge forslag om indførelse af betaling for borgere, der udebliver fra en aftale, på de områder, hvor det er rimeligt og praktisk gennemførligt.

Regeringen har nedsat et navnelovsudvalg, som skal komme med forslag til modernisering og liberalisering af navneloven. Regeringen vil på baggrund af udvalgets arbejde fremsætte forslag i folketingssamlingen 2004/05, som skal gøre det nemmere at vælge sit eget fornavn, mellemnavn og efternavn.

Flere i arbejde

Flere i arbejde er en afgørende forudsætning for, at der er råd til en ordentlig service til det stigende antal ældre i fremtiden. Alternativerne er uacceptable: En markant forhøjelse af skattetrykket eller voldsomme besparelser i servicen for andre grupper i samfundet.

Det skal derfor sikres, at arbejdsstyrken øges og gøres mere effektiv. Der skal sættes ind på mange fronter: Det skal bedre kunne betale sig at arbejde, integrationen skal forbedres, de studerende skal hurtigere igennem uddannelsessystemet, sygefraværet skal reduceres, arbejdsmarkedet skal gøres mere rummeligt, og barrierer for en senere tilbagetrækning skal fjernes.

Det skal kunne betale sig at forsøge sig selv. De, der vil og kan, skal have tilbudt et arbejde. De, der vil, men ikke kan, skal hjælpes. Og de, der kan, men ikke vil, skal mærke, at det har en konsekvens.

Med reformen "*Flere i arbejde*" tog regeringen de første skridt for at sikre, at det kan betale sig at arbejde. Regeringen vil fremlægge yderligere forslag om sanering i regler, der mindsker tilskyndelsen til at arbejde.

Sygefraværet skal bringes ned. Perioder med lang tids sygefravær er et stort menneskeligt og socialt problem for den enkelte, og ofte er det svært at komme tilbage i arbej-

de. Regeringen vil fremlægge en handlingsplan for forebyggelse og reduktion af især det langvarige sygefravær.

Indvandrere og udlændinge, som bor her i landet, skal i beskæftigelse. Arbejde og selvforsørgelse giver selvværd og vil styrke integrationen i det danske samfund. Regeringen vil fortsætte arbejdet og fremlægge en række initiativer, der yderligere styrker integrationen på arbejdsmarkedet.

Det er afgørende, at der er plads til alle på arbejdsmarkedet. Både for den enkelte og for samfundet er det værdifuldt, at alle får mulighed for at bidrage. Derfor vil regeringen fremlægge forslag, som skal gøre arbejdsmarkedet mere rummeligt.

Regeringen ønsker at belønne dem, der ønsker at fortsætte lidt længere tid på arbejdsmarkedet. Den enkelte skal frit kunne vælge at fortsætte på arbejdsmarkedet, hvis lysten er der og kræfterne slår til. Unødige barrierer – både formelle og uformelle – for at forblive aktiv på arbejdsmarkedet skal fjernes.

1. maj 2004 udvides EU med 10 nye lande. Regeringen vil fremsætte forslag, der sikrer, at der er fri adgang for borgerne i de nye lande til at søge arbejde i Danmark, men ikke fri adgang til de danske sociale ydelser.

Flere arbejdspladser og orden i økonomien

Regeringens økonomiske politik skal bidrage til at sikre en stabil, høj beskæftigelse byggende på:

- En fortsættelse af den faste kronekurs over for euroen.
- Fastholdelse af overskud på de offentlige finanser, som indebærer en halvering af den offentlige gæld i pct. af BNP frem mod 2010.
- Fastholdelse af overskud på betalingsbalancen, som sikrer en afvikling af udlandsgælden.
- Fastholdelse af rente og inflation på et lavt niveau.
- En målrettet indsats for at få flere i arbejde.

Dansk økonomi er stabil og robust. Den økonomiske afmatning på vore store eksportmarkeder har imidlertid ført til en vis stigning i ledigheden. Danmark har dog hidtil klarret den økonomiske afmatning bedre end mange andre lande. Regeringen følger med tæt opmærksomhed udviklingen i ledighed og beskæftigelse. Der er truffet beslutning om at fremrykke offentlige investeringer fra 2004 til 2003.

Det er regeringens forventning, at stigningen i ledigheden er af midlertidig karakter, og at den økonomiske vækst vil tage til i løbet af 2004. Det skyldes dels en bedring i de udenlandske konjunkturer, dels den rekordlave rente og sænkningen af skatten på arbejdsindkomst fra 1. januar 2004.

Regeringen vil sikre en holdbar finanspolitik, som indebærer, at de nuværende generationer ikke efterlader en ufi-

nansieret regning til kommende generationer. Derfor holder regeringen fast i målene i de løbende opdateringer af 2010-planen, som samlet sikrer dette.

Det er i en stadig mere åben økonomi ikke holdbart for Danmark at lade skatter og afgifter stige og stige. Derfor indførte regeringen fra første dag skattestoppet. Det skal videreføres. Regeringen ønsker samtidig at sænke skatten på arbejdsindkomst. Derfor gennemføres fra 2004 skattepakken med en sænkning af indkomstskatten, der vil være fuldt indfaset i 2007.

Regeringen vil fortsat føre en stram udgiftspolitik med begrænsede stigninger i det samlede offentlige forbrug. Regeringen vil prioritere væksten til de borgernære serviceområder. Der er plads til målrettede kvalitetsforbedringer af den offentlige service. Derudover vil effektiviseringer og omprioriteringer i den offentlige sektor give mulighed for kvalitetsforbedringer af servicen. Regeringens forslag til nye initiativer vil blive holdt inden for rammerne af finanslovsforslagene for 2004 og 2005.

I årlige økonomiaftaler med de kommunale organisationer vil regeringen sikre en afdæmpet vækst i udgifterne, og at skatterne holdes i ro. Regeringen vil fortsat overholde det princip, at den kommunale sektor bliver kompenseret økonomisk, såfremt regeringen eller Folketinget påfører amter og kommuner nye udgifter mv.

Mere vækst i erhvervslivet

Et levedygtigt velfærdssamfund kræver et stærkt erhvervsliv, der skaber vækst i økonomien. Regeringen vil give virksomhederne de bedst mulige vækstvilkår, som det er fastlagt i regeringens vækststrategi "Vækst med Vilje". Det handler om større frihed og virkelyst, bedre brug af viden og ressourcer, effektiv konkurrence og offensiv udnyttelse af globaliseringen.

Regeringen vil sikre virksomhederne en god konkurrenceevne ved at fastholde skattestoppet og den stabile økonomiske politik med et lavt renteniveau, som giver virksomhederne stabile rammer for en langsigtet planlægning.

Regeringen vil skabe mere og bedre konkurrence ved inden 2010 at halvere antallet af brancher, hvor konkurrencen er

utilfredsstillende, samt øge markedsadgangen på forsyningsområderne. Det giver mere konkurrencedygtige virksomheder, og forbrugerne får et bredere udbud af gode og billige produkter.

I dag bliver forbrugerne udsat for markedsføring overalt i dagligdagen, og på flere og flere områder i den offentlige sektor får brugerne frit valg. Det stiller nye krav til lovgivningen. Derfor vil regeringen nedsætte et udvalg med henblik på at fremsætte forslag om en ny markedsføringslov inden udgangen af 2004.

Der skal være et bedre samspil mellem den offentlige sektor og de private virksomheder. Regeringen ønsker et samfund, hvor den offentlige sektor opfattes som en medspiller og ikke som en modspiller. Regeringen vil tage en række initiativer, som er samlet i handlingsplanen "*En mere virksomhedsnær offentlig sektor*".

De administrative byrder har stor betydning for virksomhedernes effektivitet og dermed evne til at skabe vækst. Det er regeringens mål inden 2010 at reducere erhvervslivets administrative byrder med op til 25 pct. Dette mål skal nås ad flere veje. Flere virksomheder skal finde det attraktivt at udnytte digitalisering. Der skal ske en regelforenklings af de mest byrdefulde love og regler. Og nye love og regler skal være mindre byrdefulde. Spektret er bredt og vil strække sig fra f.eks. markedsføringsloven til boliglovgivningen.

Den eksisterende test af love i et virksomhedspanel vil blive udvidet, således at også erhvervsrelevante bekendtgørelser fremover bliver testet i virksomhedspanelet. Desuden vil der blive indført en ordning med tidlig inddragelse af virksomheder i det lovforberedende arbejde.

De virksomheder, som har orden i sagerne, skal belønnes. Den offentlige kontrol med virksomheder skal lettes for de virksomheder, som kan dokumentere, at de overholder lovgivningen. Til gengæld skal kontrollen målrettes mod de virksomheder, som har problemer hermed.

Regeringen vil foreslå en sådan målretning af den offentlige kontrol på en række områder. Virksomheder, som hidtil har opfyldt fødevarerlovningens krav, skal i mindre omfang end andre have besøg af fødevarerkontrollen. Virksomheder, som har haft orden i dokumentationen for anvendelse af tilskudsmidler, skal belønnes ved mindre kontrolhyppighed. Kontrollen med efterlevelsen af skattereglerne skal være mindre intens for de virksomheder, som loyalt efterlever reglerne. De virksomheder, som har styr på miljøforholdene, skal have mindre kontrollerende tilsyn. Virksomheder,

som har et godt arbejdsmiljø, skal ikke have kontrollerende besøg af arbeidstilsynet. I alle disse tilfælde skal ressourcer til kontrol og tilsyn i højere grad anvendes over for de virksomheder, som har problemer. Det giver større effekt.

Regeringen vil fremlægge forslag om forenklinger i jordbrugslovgivningen. Landbruget skal sikres vilkår for en fortsat strukturudvikling og styrkelse af konkurrenceevnen, bl.a. som følge af nye reformer af EU's støttepolitik, udvidelsen af EU samt en ny international handelsaftale. Samtidig skal der sikres en flersidig anvendelse af landbrugsjorden under hensyn til natur, miljø og landskabelige værdier samt fortsat bosætning og udvikling i landdistrikterne.

Med EU's landbrugsreform overføres fra 2006 EU-midler fra direkte tilskud til tilskud via landdistriktsprogrammet, som sammen med nationale midler kan anvendes til bl.a. innovation, fødevarerikkerhed, fødevarer kvalitet, miljø og dyrevelfærd.

I takt med en evt. reduktion af de samlede tilskud nedsættes dansk landbrugs indenlandske omkostninger gennem en nedsættelse af beskatningen af landbrugets produktionsjord.

Regeringen vil på fiskeriområdet fremlægge forslag som vil skabe bedre sammenhæng mellem fiskerimulighederne og fiskeriflådens størrelse og sammensætning til gavn for den enkelte fisker. Samtidig bør de teknologiske fremskridt bruges til at udvikle et mere målrettet og skånsomt fiskeri.

Reglerne for virksomheders miljøgodkendelser skal være mere gennemskuelige. Regeringen vil foreslå en markant forenkling af godkendelsessystemet for hovedparten af virksomhederne. Indsatsen skal i højere grad målrettes de miljømæssigt tunge og komplicerede virksomheder.

Med henblik på at nedbringe antallet af skattesager vil regeringen foreslå forenklinger af de skattelove, som giver mest fortolkningstvivil og flest skattesager, bl.a. reglerne vedrørende driftsudgifter og sondringen mellem hobby- og erhvervsvirksomhed.

Regeringen vil endvidere fremsætte forslag om, at selskaber mv. inddrages i ordningen med bindende ligningssvar, som netop er gennemført for almindelige skatteydere.

Regeringen ønsker velfungerende finansmarkeder med adgang til nem og konkurrencedygtig finansiering, herunder til mere risikovillig kapital. Regeringen vil på bag-

grund af en dialog med pensionsbranchen i 2004 fremlægge en handlingsplan for, hvorledes risikovillige investeringer i erhvervslivet kan styrkes.

I lighed med forholdene i en række andre lande vil regeringen indføre virksomhedspant, som vil styrke særligt små virksomheders muligheder for yderligere kapitalfremskaffelse. Regeringen vil på baggrund af et udvalgsarbejde i folketingssamlingen 2004/05 fremsætte lovforslag om virksomhedspant.

Regeringen vil for at fremme udbredelsen af aflønning med aktieoptioner fremsætte forslag, der sikrer en klar retstilstand på området, herunder i tilfælde af fratræden.

Endvidere vil regeringen fremsætte forslag om indførelse af én fælles konto for virksomhederne, hvor både ind- og udbetalinger samles.

Regeringen ønsker, at det offentlige bidrager til at åbne markeder og skabe dynamik, konkurrence og vækst. Der vil blive fremsat forslag til liberalisering af postpolitikken med nye koncessionsvilkår, der bedre svarer til den teknologiske udvikling og udviklingen i EU. Regeringen vil forberede privatisering af PostDanmark.

Regeringen vil fortsætte liberaliseringen af energimarkederne. Der fremsættes forslag om etableringen af et fælles, uafhængigt transmissionselskab, der sikrer lige adgang til at bruge el- og gasnet. Endvidere gennemføres en liberalisering af gasmarkedet fra 2004. Forsyningssikkerheden skal fortsat være høj med vægt på effektivitet og bredde i energiforsyningen. Regeringen vil forberede privatisering af DONG.

Regeringen vil hvert år vurdere og gennemgå statslige aktieposter med henblik på muligt salg. Et salgsprovenu skal ubeskåret anvendes til at nedbringe statens gæld.

Det offentlige skal blive bedre til at bruge markedet til at levere service til borgerne. Anvendelsen af private leverandører kan give større effektivitet og fleksibilitet for det offentlige og øgede valgmuligheder for borgerne. Regeringen ønsker derfor at fremme nye organisations- og samarbejdsformer mellem den private og offentlige sektor. Det skal bl.a. ske gennem en styrkelse af det frie valg, gennem udarbejdelse af udbudspolitikker og gennem en styrket inddragelse af den private sektor i offentlige projekter.

Regeringen vil fremsætte forslag om en liberalisering af affaldsområdet. Til at forberede denne reform er der nedsat en bredt sammensat arbejdsgruppe med henblik på at vurdere organiseringen på affaldsområdet. Regeringen vil i forlængelse af arbejdsgruppens rapport fremlægge lovforslag herom samt om øget liberalisering på andre forsyningsområder.

Regeringen vil sikre private kursusudbydere større inddragelse i udbuddet af AMU-uddannelser på områder, hvor private har bevist, at de kan levere den samme ydelse billigere.

Regeringen ønsker at stramme og præcisere reglerne for kommunernes adgang til at agere på markedet.

Forskningsindsatsen skal styrkes. Regeringen vil i forbindelse med forhandlingerne om finansloven for 2004 fremlægge forslag til en handlingsplan til fremme af samspillet mellem bl.a. universiteternes forskning og erhvervslivet. Der skal udvikles nye strategiske typer af offentlige og private samspil, klare rammer for beslutningsprocessen for strategiske forskningsindsatser og belønningsmekanismer for udveksling af studerende og forskere mellem universiteter og virksomheder.

Regeringen vil fremsætte forslag, der styrker sektorforskningsinstitutternes uafhængighed og kvaliteten af forskningen, samt sikrer, at de i højere grad bidrager til universitetsuddannelserne.

Regeringen vil fremlægge en redegørelse om mulighederne for - på en samfundsøkonomisk hensigtsmæssig og afbalanceret måde - at sikre, at staten får en større andel af værdierne i forbindelse med den nuværende og fremtidige udnyttelse af olie- og gasressourcerne i Nordsøen. Der er indledt drøftelser med bevillingshaverne af de koncessioner, der udløber i 2012, med henblik på en mulig forlængelse.

Et godt trafiknet er af stor betydning for de fleste danskeres dagligdag og for væksten i det danske samfund. Generelt er Danmark veludbygget med veje og kollektiv trafik, men der er i de kommende år behov for forbedringer af trafiknettet på en række strækninger og for en bedre vedligeholdelse af det eksisterende net.

I regeringens investeringsplan for 2003-2012 er afsat 26 mia. kr. til trafikinvesteringer. Pengene skal bl.a. nedbringe de voksende trængselsproblemer omkring vore store byer og på centrale vejstrækninger, f.eks. ved på Sjælland at

udbygge motorveje og øge kapaciteten på jernbanenettet. Samtidigt skal sikres hurtigere forbindelser mellem landets regioner med henblik på at understøtte en afbalanceret udvikling i hele landet. Det skal bl.a. ske ved en fortsat udbygning af motorvejsnettet i Midtjylland og ved en særlig anlægspulje, som bl.a. skal tilføre statslige midler til regionale projekter.

Regeringen vil fortsætte drøftelserne med den tyske regering om etableringen af en fast forbindelse over Femern Bælt.

Den kollektive trafik skal forbedres. Borgerne skal opleve en mere regelmæssig togdrift og kortere rejsetider. Regeringen afsætter fra 2004 ekstra 360 mio. kr. om året til en bedre vedligeholdelse af jernbanenettet. Vedligeholdelsen skal styrkes på delstrækninger i hele landet. Regeringen vil fremlægge et oplæg til en ny rammeaftale for jernbaneområdet for 2005 og de kommende år.

Selvstændighed og iværksætterkultur

Regeringen ønsker et samfund med plads til det frie initiativ.

Der skal være bedre rammer for, at den enkelte kan udfolde sine idéer og skabe noget nyt. Det skal være lettere - og der skal være mere tilskyndelse til - at starte og drive selvstændig virksomhed.

Regeringen vil fremsætte forslag, der ligestiller lønmodtagere og selvstændige, når det drejer sig om fradragsmulighederne for opsparing til pension. Endvidere vil regeringen fremsætte forslag om etableringen af et iværksætterakademi, gunstigere vilkår for start af virksomhed i særlige vækst-

huse, samt forbedre mulighederne for at genstarte og mulighederne for at spare op til start af virksomhed. Disse og andre initiativer vil blive præsenteret i handlingsplanen "*Et samfund med plads til det frie initiativ*".

Derudover skal Danmark have en stærk aktiekultur, hvor borgere i højere grad end i dag ejer aktier. Som led heri ønsker regeringen at gøre det attraktivt for almindelige lønmodtagere at være medejere af deres arbejdsplads. Der vil blive fremsat forslag om bedre skatteregler for medarbejderaktier ved at forhøje grænsen for tildeling af gratisaktier fra 8.000 kr. årligt til 20.000 kr. årligt.

En afbalanceret udvikling i Danmark

Regeringen ønsker, at alle dele af landet skal være attraktive områder for udvikling og bosætning.

Set i internationalt perspektiv er der en meget fin balance mellem de danske regioner. Det skal vi fastholde.

Det er erhvervsudvikling, der skal sikre en ligelig regional udvikling. De generelle vilkår for at drive erhverv skal forbedres for hele landet.

Der skal være plads til udvikling i områder med lange kyststrækninger. Regeringen vil fastholde de eksisterende regler om forbud mod byggeri inden for de første 300 meter fra kysten. Vi skal værne om de smukke danske kystlandskaber. Men i baglandet bag de 300 meter bør der i begrænset omfang være udviklingsmuligheder. Udvikling skal ske med respekt for natur og miljø og uden skade på kystlandskab.

Der er brug for en særlig regional indsats for, at også udkantsområderne kommer med i den økonomiske udvik-

ling. Derfor indleder regeringen nu et samarbejde med udkantsområderne om at få fastlagt strategier og behov for øget indsats. Samtidig vil regeringen arbejde for at målrette EU's social- og strukturfondsmidler mod udkantsområderne. Det berører bl.a. de områder, som i særlig grad er påvirket af nedgangen i fiskeriet.

For at gøre det mere attraktivt at bosætte sig i udkantsområderne vil regeringen foreslå et forhøjet befordringsfradrag for personer, der bor i disse områder.

Regeringen vil genindføre strukturprojektordningen under EU's landdistriktsprogram, således at små og mellemstore virksomheder kan få støtte – med 50 pct. refusion fra EU – til investering i projekter til udvikling inden for disse områder. Regeringen vil tage regionalpolitiske hensyn i anvendelsen af strukturprojektordningen.

I forbindelse med en reform af den kommunale struktur vil regeringen fremlægge forslag til en samlet reform af udlig-ningsystemet med gennemsigtige og retfærdige vilkår for kommuner i hele landet.

Flere boliger

Regeringen har med handlingsplanen "*Vækst og fornyelse på boligmarkedet*" lagt grunden til et mere velfungerende boligmarked med flere ungdoms- og familieboliger. Regeringen vil fortsætte reformen af byfornyelsen, moderni-

seringen og forenklingen af boliglovgivningen, give mulighed for pant i andelsboliger samt styrke produktivitet og konkurrence i byggesektoren.

En levende kultur

Regeringen vil forny dansk kulturpolitik. Vægten skal ligge på kvalitet og pleje af talenter. Det bedste skal fremmes inden for alle kunstarter og ved at udvikle talenter, så dansk kunst og kultur også i fremtiden har meget at byde på.

Regeringen vil fremlægge forslag til en samlet sprogpolitik, der styrker det danske sprog på alle fronter, herunder i litteraturen, i forsknings- og uddannelsesinstitutioner, i radio og tv, i film og på Internettet.

Kulturpolitikken skal bidrage til udvikling i alle egne af landet. De regionale og lokale kulturaftaler skal videreudvikles. Det lokale, regionale og statslige niveau er ligeværdige parter i kulturpolitikken.

Kendskab til og forståelse af kulturarven er grundlaget for vores identitet som danskere. Samtidig stiller vi og ikke mindst vores børn større og større krav til god formidling. Regeringen vil arbejde for en langsigtet bevaringsindsats, således at vores fælles kulturarv bevares og formidles

levende og nærværende til alle. Digitalisering af museers og arkivers samlinger og digital formidling giver sammen med arbejdende værksteder og nye udstillingsformer alle mulighed for at opleve kulturarven.

Regeringen ønsker, at kulturlivet og erhvervslivet spiller endnu mere sammen, jf. oplægget om "*Danmark i kultur- og oplevelsesøkonomien*". Et samspil mellem kulturens og markedets dynamik kan sikre en professionel produktion og formidling til gavn for kunstnere, det danske publikum og dansk eksport.

Regeringen har allerede iværksat tre skatteinitiativer på kulturområdet: Skattefradrag for kunstkøb, skatteudligning af kunstneres indtjening og skattefritagelse for kulturpriser. Ordningerne har til fælles, at de fremmer erhvervslivets kulturengagement og kunstens vilkår. Næste trin er at øge virksomhedernes involvering i sponsorering af kultur. Regeringen vil fremlægge forslag om, at virksomheders donationer til kulturinstitutioner bliver fradragsberettigede.

De danske medier skal liberaliseres, så der bliver ligeværdig konkurrence om at skabe det bedste medieudbud til danskerne. Regeringen vil privatisere TV2. For at styrke lokal tv og radio vil regeringen fremlægge et forslag til en reform af området.

Dagbladene har en særlig betydning for den demokratiske debat. Forudsætningen er en flerhed af dagblade, som kan udvikles i takt med de teknologiske muligheder. Regeringen

vil for at fremme flerheden samt udbredelsen af dagblade søge at videreføre den nuværende ordning for moms på bladsalg og videreføre tilskud til dagbladsprojekter. Regeringen vil som led i liberaliseringen af postvæsenet søge at videreføre dagbladenes distributionsordning via postvæsenet. Såfremt dette viser sig vanskeligt, vil regeringen søge hensynet til dagbladenes distribution tilgodeset på anden måde.

Folkekirken – folkets kirke

Den danske folkekirke har en grundlovssikret særstilling, der betyder, at folkekirken understøttes af staten. Regeringen vil ikke ændre ved folkekirkens særstilling og ønsker at fastholde en rummelig folkekirke, der er forankret i de

lokale sognemenigheder. Regeringen vil fremlægge forslag til ændrede regler for folkekirkens økonomistyring og administration.

Mere idræt

Idræt giver fællesskab, indsigt og oplevelser. Regeringen vil fastholde og udvikle disse værdier. Samtidig skal der gribes hårdt ind over for doping og seksuelle overgreb.

For at beskytte børn mod seksuelle overgreb stilles der i lovgivningen krav om, at de frivillige foreninger tager oplysning om nye ledere i Det Centrale Kriminalregister.

Det frivillige foreningsarbejde er en hjørnesten i det danske idrætsliv. Regeringen vil nedbryde barrierer for frivilligt arbejde og gøre det enklere at være frivillig leder.

Regeringen vil fremsætte forslag til en ny eliteidrætslov, som skal skabe det bedst mulige fundament for eliteidræt-

ten med henblik på, at alle kræfter og ressourcer anvendes optimalt for at udbygge Danmarks position i den internationale idrætsverden.

Idrætsdeltagelse og aktiv bevægelse gennem hele livet er den bedste indsats, der kan gøres for at forbedre folkesundheden. Regeringen ønsker at styrke befolkningens idrætsdeltagelse. For at fremme børns og unges idrætsengagement vil der især blive sat fokus på at udvikle nye partnerskaber mellem det frivillige foreningsliv og offentlige institutioner som skoler, daginstitutioner og fritidsinstitutioner. Regeringen vil udbrede forsøgene med idræt til andre samfundsgrupper.

Fornyelse og udvikling af rigsfællesskabet

Regeringen vil udbygge det igangsatte positive samarbejde med Grønland og Færøerne. Både når det gælder overførelse af yderligere ansvar og kompetence, og når det gælder samarbejdet på det udenrigspolitiske område.

Regeringen ønsker i samarbejde med Færøernes landsstyre at udvide mulighederne for færøske overtagelser af nye ansvarsområder.

På grundlag af fælleserklæringerne af 14. januar 2002 og 26. juni 2003 om yderligere færøske overtagelser er der igangsat drøftelser mellem regeringen og landsstyret om færøske overtagelser på en række områder. Det vedrører bl.a. politi og retsvæsen, person-, familie- og arveretten, udlændingområdet og erhvervsområdet.

Regeringen vil – i samarbejde med landsstyret - udarbejde et lovforslag, som vil kunne fremlægges i det kommende folketingsår, og som vil muliggøre overtagelser, der ligger uden for hjemmestyreløven.

Regeringen forventer, at Grønlands landsstyre efter Landstingets behandling af den grønlandske selvstyrekommissionens betænkning i efteråret 2003 vil rejse spørgsmålet om de fremtidige samarbejdsrelationer mellem Danmark og Grønland inden for rigsfællesskabet.

Regeringen er positivt indstillet på at medvirke til øget grønlandsk selvstyre. En forudsætning herfor er, at det grønlandske samfund i højere grad bliver i stand til selv at skabe sine egne indtægter.

Regeringen og landsstyret har nedsat et fælles dansk/grønlandsk erhvervsudvalg, som senest 1. november 2003 skal komme med forslag til, hvordan vilkårene for det grønlandske erhvervsliv kan styrkes. Erhvervsudvalgets konklusioner vil sammen med landsstyrets ønsker til de fremtidige samarbejdsrelationer indgå i forhandlingerne om bloktilskuddet.

Regeringen ønsker at øge samarbejdet med Grønland og Færøerne på det udenrigspolitiske område.

Dette kan ske ved deltagelse og medinddragelse, når der er tale om emner af særlig interesse for de to rigsdeler. Regeringen og Grønlands landsstyre indgik den 14. maj 2003 en principerklæring om Grønlands inddragelse i udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Regeringen har tilbudt Færøerne en tilsvarende erklæring.

Regeringen vil herudover - efter enighed med Grønlands og Færøernes landstyre - fremlægge et lovforslag om en ordning, som bemyndiger de to landsstyre til at handle på rigets vegne i anliggender, der alene angår Grønland henholdsvis Færøerne.

Regeringen og Grønlands landsstyre har foreslået USA en fornyelse af 1951-forsvarsaftalen samt en teknisk-økonomisk samarbejdsaftale.

Nye mål i udenrigs- og sikkerhedspolitikken

Med udvidelserne af EU og NATO er et væsentligt mål i dansk udenrigspolitik nået. Vi har fået en placering i centrum af et nyt samarbejdende Europa. Fra dansk side skal vi forstå at udnytte mulighederne. Vi skal være aktive og engagerede og arbejde for Danmarks interesser og værdier i forhold til omverdenen på en måde, der fremmer danskernes frihed, tryghed og velstand samt en mere fredelig og retfærdig verden med udvikling og økonomisk vækst for alle.

EU-formandskabet viste Danmarks evne til at opnå resultater i europapolitikken. Regeringen vil fortsætte, udbygge og styrke den aktive og opsøgende linie i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik.

EU

Med den historiske beslutning om udvidelsen af EU i København i december 2002 og oplægget til en forfatningstraktat er Danmarks ønsker til det europæiske samarbejde i bredden og i dybden i høj grad opfyldt.

EU er af central betydning for dansk økonomi og velfærd og er nøglen til dansk indflydelse på verden omkring os. Vi skal medvirke til at sikre, at det udvidede EU kan fungere åbent, demokratisk og effektivt. Derfor vil regeringen gå aktivt ind i forhandlingerne om en ny forfatningstraktat for EU.

Regeringen finder, at EU-Konventets traktatudkast er et godt grundlag for arbejdet i regeringskonferencen. Der lægges op til et EU, der er enklere, mere åbent, mere demokratisk og mere effektivt. Traktatudkastet sikrer, at det udvidede EU, som Danmark målrettet har arbejdet for, vil kunne fungere effektivt fremover. Det er et balanceret kompromis, som skaber gunstige rammer for fremtidens europæiske samarbejde.

Efter afslutningen af regeringskonferencen vil regeringen sikre, at befolkningen ved en folkeafstemning får mulighed for at tage stilling til forslaget til en forfatningstraktat for EU.

Regeringen vil sikre, at de danske undtagelser kan overføres til den nye forfatningstraktat. Det er imidlertid rege-

ringens opfattelse, at undtagelserne skader Danmarks interesser. Omfanget af undtagelserne vil vokse med den nye traktat, og Danmark vil derfor være sat uden for indflydelse på væsentlige områder, hvor EU-samarbejdet vil blive forstærket i de kommende år. Forudsætningen for undtagelserne har ændret sig markant, siden undtagelserne blev vedtaget i 1993. Derfor ønsker regeringen, at befolkningen får lejlighed til på ny at tage stilling til undtagelserne ved én eller flere folkeafstemninger, når tiden er moden.

Regeringen vil arbejde for et stærkt og effektivt EU med et velfungerende indre marked. EU's politikker skal understøtte den økonomiske vækst på et bæredygtigt grundlag. Det indre marked og konkurrencepolitikken skal fungere så effektivt som muligt på et højt beskyttelsesniveau, og statsstøtten skal nedbringes. Den fælles landbrugspolitik bør ændres grundlæggende. Markederne skal sættes fri, støtten skal ned og bæredygtig udvikling sættes i centrum. EU's konkurrenceevne og vækst skal forbedres gennem strukturreform. Arbejdsløsheden skal bekæmpes på tværs af grænserne.

Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik skal styrkes og effektiviseres. EU skal arbejde for stabilitet, bæredygtig udvikling samt demokrati i Europa og globalt. Der skal sikres bedre sammenhæng i EU's politik over for omverdenen. EU skal øge sin evne til krisestyring, både civilt og militært. Det skal ske i samarbejde med NATO og uden opbygning af konkurrerende strukturer.

Der er behov for et styrket samarbejde i EU om bekæmpelsen af international kriminalitet, grænsekontrol og ulovlige indvandrere.

Regeringen ønsker, at EU vedbliver med at være et dynamisk samarbejde, som er åbent over for europæiske lande, der opfylder EU's demokratiske værdier.

Samtidig bør EU udvikle en sammenhængende og balanceret nabo-politik med øget fokus på Rusland og de nye naboer mod øst: Ukraine, Belarus og Moldova. Nabo-politikken skal medvirke til at fremme reformprocessen i landene og derved bane vejen for landenes modernisering og gradvise økonomiske integration med det indre marked i

EU. Regeringen vil opbygge et bilateralt naboskabsprogram for Østersøregionen og det vestlige Balkan.

NATO

Hovedaksen i Danmarks sikkerhedspolitik vil fortsat være NATO. På et topmøde i 2004 i Istanbul vil optagelsesprocessen for de senest tilkomne medlemslande blive fuldført. Alliancen vil herefter dække det meste af Europa. Europæiske lande uden medlemskab, herunder navnlig Rusland, Balkan og Ukraine, vil som før have særlige samarbejdsrelationer til deres rådighed for at virkeliggøre partnerskabet med NATO.

Regeringen vil fastholde NATO som det centrale forum for solidarisk og forpligtende sikkerhedspolitisk samarbejde over Atlanten. Det historiske sammenhold mellem de europæiske og nordamerikanske allierede er grundlaget for det kollektive forsvar, der ikke vil blive svækket.

Også NATO's øvrige aktiviteter og operationer tillægges væsentlig betydning. Fra at have varetaget vigtige fredsstøttende og stabiliserende opgaver i Sydøsteuropa er det ved Prag-topmødet i 2002 besluttet, at NATO's operationsfelt nu principielt er af global udstrækning. Efter at have påtaget sig en vigtig rolle i Afghanistan er det sandsynligt, at der yderligere bliver brug for NATO-indsatser uden for Alliancens traditionelle ansvarsområde. Regeringen vil, så langt ressourcerne rækker, medvirke aktivt hertil.

Forudsætningen for, at NATO kan løse sine nye opgaver, er, at de allierede og organisationen selv effektivt gennemfører Prag-topmødets ambitiøse beslutning om at omstille sig. NATO skal råde over militære kræfter, der hurtigt kan indsættes i kriseramte områder. Regeringen vil bidrage til gennemførelsen af Prag-tilsagnene og lade dem være retningsgivende for udviklingen af det danske forsvar.

Det transatlantiske forhold bygger på grundlæggende fælles værdier, interesser og mål. De to kontinenter er hinandens vigtigste partnere på alle områder: Politik, økonomi, sikkerhed og kultur.

USA og Europa kan og skal ikke se ens på alle politikområder. Ligesom meninger brydes mellem de europæiske lande, vil de med mellemrum også brydes mellem Europa og USA. Men regeringen ser det under alle forhold som væsentligt, at EU og USA ikke er modpoler i verdenspolitikken, men samarbejdende og med fælles ansvar. Reelle globale fremskridt sker bedst, når Europa og USA trækker i samme retning. Med solid forankring i det nye Europa og

et stærkt bilateralt forhold til USA skal Danmark målrettet bidrage hertil.

Udviklingspolitik og FN

Danmark vil støtte FN's konfliktforebyggende og fredsbevarende arbejde samt FN's rolle i bekæmpelsen af terrorisme og i styrkelsen af international retsorden. Derfor ønsker Danmark sæde i FN's Sikkerhedsråd 2005-2006. Regeringen vil i udviklingspolitikken fastholde engagementet for bekæmpelse af de globale miljø- og fattigdomsproblemer og for markedsbaseret økonomisk vækst og frihandel. Danmark vil fortsat være blandt de mest bidragsydende lande i forbindelse med udviklingshjælp og arbejde for, at 0,7 pct. målsætningen opfyldes af alle de rige lande.

Gennem FN vil regeringen arbejde for et internationalt samfund, hvor den demokratiske retsstats principper hersker, herunder staterne imellem. Hvor personer, der begår krigsforbrydelser eller terrorhandlinger retsforfølges, og hvor borgerne nyder beskyttelse mod overgreb fra statsmagter.

Effektiv forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme sker ikke mindst gennem et bredt multilateralt samarbejde. Alle stater bør tilslutte sig FN's terrorkonventioner og gennemføre sikkerhedsrådsresolution 1373 om bekæmpelse af terrorisme. Gennem bistand til Danmarks programsamarbejdslande vil vi medvirke til, at de har de nødvendige redskaber hertil. Ved politi- og efterretningsmæssigt samarbejde efter FN's forskrifter skal terrororganisationer identificeres og bekæmpes; de pengestrømme, der finansierer deres aktiviteter, skal stoppes.

FN er også rammen for modernisering og strømlining af aftalerne mod spredning af masseødelæggelsesvåben. Det vil være en væsentlig opgave i de kommende år at opnå bredere tilslutning, stærkere forpligtelser og mere effektive kontrolmekanismer på dette område.

Danmark skal medvirke aktivt til at styrke FN's evne til at forebygge og løse konflikter samt bidrage til udviklingen af effektive opfølgende indsatser i de ramte områder. Danmark skal deltage i fredsdiplomati og i krisestyringsindsatser – både fredsbevarende og fredsskabende operationer.

En friere verdenshandel er forudsætningen for udvikling. Udviklingslandene har brug for bedre markedsadgang og støtte til effektivt at gøre sig gældende i Verdenshandelsorganisationen WTO. Det vil Danmark gennem EU arbejde for i den kommende WTO-runde. Regeringen vil som et nyt initiativ etablere en pulje til styrkelse af Offentligt-Private

Partnerskaber, der kombinerer statsligt og nødvendigt privat initiativ i udviklingslandene.

Danmarks udviklingsbistand skal koncentreres med henblik på at øge gennemslagskraften i fattigdomsbekæmpelsen, med prioritet i de fattigste lande i Afrika og fokus på det enkelte menneskes livsmuligheder.

Regeringen vil styrke samarbejdet med de programsamarbejdslande, der har vist vilje til at tage ansvar for egen udvikling, bl.a. gennem god regeringsførelse. Samarbejdet med otte programsamarbejdslande målrettes yderligere mod investering i mennesker med ni nye sektorprogrammer inden for sundhed (herunder HIV/AIDS), vand og sanitet samt uddannelse. Der vil blive lagt særlig vægt på hensynet til kvinder og børn, herunder ved en særlig indsats for sundhed og imod kvindelig omskæring.

Danmark skal leve op til sine internationale miljøforpligtelser på den mest omkostningseffektive måde. Det gøres ved at fokusere indsatsen der, hvor vi får mest miljø for pengene. Den samlede indsats udgør ca. 2,4 mia. kr. årligt, heraf hovedparten i udviklingslandene. Dette markante bidrag fortsættes og styrkes i de kommende år. Hertil kommer betydelige midler gennem EU til miljøindsatser i de nye medlemslande.

Regeringen vil afsætte 200 mio. kr. årligt til klimaprojekter i udviklingslandene og i Central- og Østeuropa for at bidrage til at reducere udslippet af drivhusgasser og udvikle disse landes relevante administrative kapacitet. Projekterne bidrager til at opfylde den store danske reduktionsforpligtelse under Kyoto-protokollen og medfører samtidig overførsel af teknologi, kapital og knowhow til modtagerlandene.

Mellemøsten og kulturel dialog

Som del af den USA-ledede koalition vil Danmark deltage i genopbygningsindsatsen i Irak, arbejde for et større FN-engagement og støtte oprettelsen af et irakisk demokrati så hurtigt som muligt. Regeringen vil i forlængelse heraf aktivt bidrage til transatlantisk samarbejde med det sigte at tilvejebringe modernisering og demokratisering af den arabiske verden.

Regeringen vil støtte EU's indgåelse af partnerskaber for fremskridt og reform i landene i Mellemøsten og Nordafrika. Danske bilaterale initiativer i samme øjemed vil blive iværksat. Regeringen vil fortsætte sit arbejde for fred i Mellemøsten baseret på en to-statsløsning.

De militære indsatser imod terrorisme, politisk og religiøs ekstremisme i regionen må følges op af langsigtede humanitære, civile og udviklingsmæssige indsatser for at skabe rammerne for stabilisering med økonomisk vækst og demokratisering. Dette må ske i tæt samarbejde med fremskridtsvenlige kræfter i den arabiske verden. Indsætserne må med respekt for lokale værdier og på en måde, der støttes af de berørte befolkninger, tage sigte på uddannelsessektoren, udvikling af private virksomheder, reform af de retlige systemer og korruptionsbekæmpelse samt styrkelse af civilsamfundet, herunder kvinders rolle.

Bilateralt vil regeringen prioritere bistand i den arabiske verden til de civile samfund og en fri presse, støtte den interkulturelle dialog og reformer af retssektoeren.

Nyt forsvarsforlig

Forsvarsforliget udløber med udgangen af 2004. Inden der indledes politiske forhandlinger om et nyt forlig, vil regeringen sidst i indeværende år præsentere et beslutningsgrundlag, der tager højde for de ændrede betingelser, som Forsvarets virke er underlagt.

Overgangsperioden efter den Kolde Krigs afslutning i 1990'erne er nu overstået. Tiden er kommet til at drage konsekvenserne af, at den militære trussel imod det danske territorium er bortfaldet, og at deltagelsen i internationale operationer i stadig stigende omfang er blevet en hovedaktivitet for Forsvaret.

Hertil kommer de nye udfordringer fra den internationale terrorisme, der indebærer, at der udsendes styrker til operationer på større afstande og under mere krævende forhold. Desuden stiller de nye udfordringer Forsvaret, herunder Hjemmевænet, over for opgaven sammen med øvrige myndigheder at beskytte det hjemlige civilsamfund imod terrorhandlinger og disses følger. Virkninger.

Den politiske aftale om det civile beredskab skal midtvejs-evaluere i 2004 samtidig med overvejelser om et nyt forsvarsforlig. Regeringen vil i den forbindelse komme med oplæg til en samling af det civile beredskabs og Forsvarets opgaver med henblik på at sikre den bedst mulige samordning af det militære og civile beredskab.

Regeringen vil som led i forhandlingerne om et nyt forsvarsforlig fremlægge forslag til, hvorledes der sikres en effektiv radiokommunikation mellem alle aktører i forbindelse med ekstraordinære indsatser som følge af terrorisme eller ulykker, herunder mellem Forsvaret, Politiet og beredskabet.

Forsvaret skal tilpasses NATO's krav om at kunne opstille tidssvarende, indsatsklare specialiserede kapaciteter fra alle tre værn, der hurtigt lader sig udsende til operationsområderne og er i stand til at samarbejde smidigt med partnere og allierede under de givne betingelser.

Der må forudses en reduktion af stabs- og støttestrukturen til det niveau, der netop er nødvendigt for at understøtte de operative kapaciteter, hvis relative andel af bevillingerne må forventes at stige. De aktuelle sikkerhedspolitiske udfordrings uforudsigelighed indebærer, at Forsvaret må løse sine opgaver fleksibelt.

Valgret for danskere i udlandet

Den stigende internationalisering indebærer, at stadigt flere danskere tager ophold i udlandet i længere perioder, men bevarer den tætte tilknytning til Danmark. Regeringen ønsker at udvide kredsen af danske statsborgere, der be-

varer stemmeretten under ophold i udlandet, mest muligt. Et udvalg er nedsat for at belyse forskellige muligheder herfor. Regeringen vil på baggrund af udvalgets arbejde fremsætte et lovforslag herom inden udgangen af 2003.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Frihed og ansvar	4
Nye udfordringer og mål	5
Mere tryghed og øget retssikkerhed	7
Konsekvens over for de unge	8
Forstærket kamp mod narko	9
Ny og bedre integration	9
Bedre uddannelser	10
Fælles ansvar for de svageste	12
En god start til alle børn	12
Bedre muligheder for handicappede	13
Et bedre miljø	13
Bedre sundhed	14
Øget trafiksikkerhed	15
Mere frit valg	16
En moderne, levende og brugervenlig offentlig sektor	17
Flere i arbejde	18
Flere arbejdspladser og orden i økonomien	19
Mere vækst i erhvervslivet	19
Selvstændighed og iværksætterkultur	22
En afbalanceret udvikling i Danmark	22
Flere boliger	23
En levende kultur	23
Folkekirken – folkets kirke	24
Mere idræt	24
Fornyelse og udvikling af rigsfællesskabet	25
Nye mål i udenrigs- og sikkerhedspolitikken	26
Valgret for danskere i udlandet	29